

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної
науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра кримінального процесу

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Кафедра юстиції

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури
НІМЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ЮРИСТІВ
ГО «СТАЛЕ ПРАВОСУДДЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції

(25 квітня 2025 р.)

Харків
«Право»
2025

Відповідальна редакторка *Л. М. Москвич*

Актуальні проблеми судового права : матеріали X міжнар.
А43 наук.-практ. конф. (25 квіт. 2025 р.) / [відп. ред. Л. М. Москвич] ;
Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Каф. кримін. процесу ;
Навч.-наук. ін-т права Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка, Каф. юстиції ;
Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», Каф. орг. суд., правоохорон.
органів та адвокатури ; Нім.-Укр. об-ня юристів ; ГО «Стале правосуддя». –
Харків : Право, 2025. – 376 с.

ISBN 978-617-8612-04-7

Збірник містить матеріали Десятої міжнародної науково-практичної конференції з актуальних проблем судового права, у якій взяли участь відомі вітчизняні та зарубіжні науковці та практики. Організаторами заходу виступили кафедра кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кафедра юстиції ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кафедра організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», Німецько-Українське об'єднання юристів і ГО «Стале правосуддя». В основу видання покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів судового права.

УДК 349.42

Матеріали викладено в авторській редакції.
Відповідальність за їхню якість, достовірність,
відсутність текстових запозичень несуть автори.

Відеозапис конференції за посиланням:

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2025

ISBN 978-617-8612-04-7

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2025

3. Барак А. Суддівський розсуд. Київ : Вид-во «Центр учбової літератури», 2022. 320 с.

4. Sentelle D. B. Judicial Discretion: Is one more of a Good Thing Too Much? *Michigan Law Review*. 1990. Vol. 88. Issue 6. P. 1828–1832.

5. Barak, Aharon. Purposive interpretation in law. Princeton, New Jersey : Princeton University Press. Princeton and Oxford. 2005. 423 p.

Книш І. П.,
*курсантка четвертого навчального
курсу першої навчальної групи
Військово-юридичного інституту
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ЗІ СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я

В умовах воєнного стану питання правового захисту військовослужбовців є особливо актуальними. Військовослужбовці, які через тяжкі травми чи хвороби не можуть продовжувати виконання своїх обов'язків, потребують особливого правового захисту, адже їхнє звільнення часто супроводжується не лише медичними та психологічними проблемами, а й правовими труднощами, пов'язаними з відновленням соціальних гарантій і виплат.

Статтею 55 Конституції України передбачено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Тобто кожному громадянину гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб, інших громадян. Відповідно це право поширюється й на військовослужбовців.[1]

Згідно з Кодексом адміністративного судочинства України, кожен має право звертатися до адміністративного суду в установленому порядку, якщо вважає, що його права, свободи або законні інтереси були порушені через рішення, дії чи бездіяльність органу влади, та може вимагати їх захисту.[2]

Звільнення з військової служби за станом здоров'ям є однією з найбільш розповсюджених причин для її припинення. У 2025 році процес

цього звільнення був підданий деяким змінам, які мали на меті поліпшення якості медичних обстежень.

Згідно зі статтею 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»[3], військовослужбовці, які проходять військову службу за призовом осіб офіцерського складу, військовослужбовці, які проходять військову службу за контрактом, військовослужбовці, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, під час дії воєнного стану можуть бути звільнені зі служби за станом здоров'я. Це можливо на підставі висновку військово-лікарської комісії про непридатність до служби або тимчасову непридатність із переоглядом через 6–12 місяців, а також у разі наявності інвалідності, якщо військовослужбовці не бажають продовжувати службу.

Щоб отримати висновок про непридатність до військової служби за станом здоров'я, військовослужбовець повинен пройти медичну військову експертизу.

Відповідно до Положення про військово-лікарську експертизу у Збройних Силах України, затвердженого наказом Міністерства оборони України від 14.08.2008 року № 402, основною метою військово-лікарської експертизи є оцінка фізичного стану здоров'я призовників, військовослужбовців і військовозобов'язаних для визначення їх придатності до служби в армії. Експертиза також охоплює виявлення причин хвороб, травм (поранень, контузій, каліцтв) і необхідність у медико-соціальній реабілітації та підтримці військовослужбовців. Для виконання військово-лікарської експертизи створюються штатні та позаштатні (як постійні, так і тимчасові) військово-лікарські комісії, які ухвалюють відповідні рішення. Рішення цих комісій є обов'язковими для виконання. [4].

На сьогоднішній день існують непоодинокі випадки, коли військовослужбовець не погоджується з висновками військово-лікарської комісії. В такому випадку він має право на звернення до суду з вимогою скасувати цей висновок або направити на проведення повторної медичної експертизи. Відповідно до Кодексу адміністративного судочинства ця справа буде підпадати під юрисдикцію адміністративного суду, оскільки ВЛК є органами військового управління, які виконують владні управлінські функції.

Ще однією підставою для звернення військовослужбовця до суду з метою відновлення його порушених прав є неправомірна відмова вій-

ської частини у звільненні його з військової служби. У судовій практиці є численні випадки, коли військовослужбовці оскаржують дії військових частин щодо неправомірної відмови у звільненні під час воєнного стану. Такі відмови часто базуються на порушеннях процедурних норм або неправильній оцінці стану здоров'я військовослужбовця. Водночас, навіть під час воєнного стану, правова позиція судів полягає в тому, що обмеження прав військовослужбовців не повинні порушувати їхніх основних прав на медичне забезпечення, соціальні виплати та правовий захист, що дає підстави для оскарження незаконних рішень у судовому порядку.

При звільненні з військової служби передбачені такі форми додаткового грошового забезпечення: компенсація за неотримане речове майно, одноразова грошова допомога для мобілізованих, грошова компенсація за невикористані щорічні та додаткові відпустки, одноразова грошова виплата, допомога на оздоровлення, а також матеріальна підтримка для вирішення соціальних і побутових питань.

Відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 28 лютого 2022 р. № 168 «Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану» військовослужбовцям (окрім тих, хто проходить строкову службу), які звільняються з військової служби за станом здоров'я, надається одноразова грошова допомога в розмірі 50% від місячного грошового забезпечення за кожен повний рік служби без урахування додаткових винагород...[5].

У справі № 520/5061/24 Харківський окружний адміністративний суд задовольнив позов у частині визнання протиправною бездіяльність військової частини Міністерства оборони України щодо не нарахування та не виплати військовослужбовцю одноразової грошової допомоги при звільненні зі служби за станом здоров'я в розмірі 50 відсотків місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний рік служби. Суд зауважив, що позивач був звільнений зі служби за станом здоров'я, однак на момент звільнення військова частина не провела нарахування одноразової грошової допомоги, яка йому належала відповідно до законодавства. Було встановлено, що у період служби позивача не було виплачено одноразову грошову допомогу при звільненні, незважаючи на те, що згідно з вимогами Закону № 2011-ХІІ та інших нормативно-правових актів, така допомога повинна була бути виплачена в обов'язковому порядку. Суд дійшов висновку, що бездіяльність військової частини є порушенням

прав позивача, що призвело до неналежного виконання державних зобов'язань щодо виплати належних військовослужбовцю одноразових грошових виплат при звільненні. У зв'язку з цим, позовні вимоги позивача про визнання бездіяльності протиправною та зобов'язання виплатити одноразову грошову допомогу є обґрунтованими і підлягають задоволенню.[6].

Отже, в умовах воєнного стану правовий захист військовослужбовців, які звільняються за станом здоров'я, набуває особливої актуальності через складність процедур, пов'язаних із медичними оглядами, соціальними виплатами та компенсаціями. Згідно з українським законодавством, військовослужбовці мають право на судовий захист своїх прав у разі неправомірних відмов чи порушень з боку військових частин. У випадках, коли військовослужбовець не згоден з висновками військово-лікарської комісії, він може оскаржити це рішення в адміністративному суді, що підтверджено численними судовими рішеннями. Також важливим є право на отримання належних соціальних гарантій, зокрема виплат за невикористану відпустку, компенсацій за майно, що не було отримано, та одноразових допомог при звільненні, що часто порушується військовими частинами.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>.

3. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII : станом на 17 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

4. Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України : Наказ М-ва оборони України від 14.08.2008 № 402 : станом на 28 лют. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

5. Питання деяких виплат військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу, поліцейським та їх сім'ям під час дії воєнного стану : Постанова Каб. Міністрів України від 28.02.2022 № 168 : станом на 28 січ. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2022-п#Text> (дата звернення: 01.04.2025).

6. Рішення Харківського окружного адміністративного суду від 25.07.2024 у справі № 520/5061/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>.

Науковий керівник: д.ю.н., професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого Шевчук О. М.

Коройд Ю. М.,
*аспірант 2 курсу кафедри кримінального,
кримінально-виконавчого права та кримінології
юридичного факультету,
Пенітенціарна академія України,
суддя Чернігівського апеляційного суду у відставці
ORCID: 0009-0007-5944-2574*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ СУДІВ

Право на перегляд справ та оскарження судових рішень є однією із головних засад правосуддя в Україні. Якщо у судовому рішенні міститься судова помилка, то вона повинна бути виправлена до набрання цим рішенням законної сили.

Система виправлення державою помилок і порушень, допущених її органами, створює надійну гарантію і охорону як інтересів учасників справи, так і поєднаних з ними державних та громадських інтересів. Засобом приведення цієї системи в дію слугує перш за все право сторін на оскарження рішення першої інстанції незалежно від його правильності.

Для реалізації можливості звернутися до апеляційного суду з апеляційною скаргою на рішення суду першої інстанції необхідна наявність низки передумов, що визначаються як попередні умови реалізації права на апеляційне оскарження, до яких відносяться: належність особи до кола суб'єктів, які мають право подати апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції; належний об'єкт оскарження; відсутність пропущення строку на апеляційне оскарження чи відмови у його поновленні.

Іванова Вікторія

ВИЗНАННЯ ТА ВИКОНАННЯ ІНОЗЕМНИХ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЩОДО КОМПЕНСАЦІЇ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ЗБРОЙНОЮ АГРЕСІЄЮ	219
---	-----

Ігнатов М. П.

БАЛАНС МІЖ ПУБЛІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРАВАМИ ЛЮДИНИ: ПОЗИЦІЯ ЄСПЛ У СПРАВАХ ЩОДО ОБІГУ НАРКОТИКІВ	223
---	-----

Калараш Р. А.

ПОГЛЯДИ ААРОНА БАРАКА НА ПРИРОДУ СУДОВОГО РОЗСУДУ ТА СУДОВОЇ ПОЛІТИКИ.....	226
---	-----

Книш І. П.

СУДОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ПРИ ЗВІЛЬНЕННІ ЗІ СЛУЖБИ ЗА СТАНОМ ЗДОРОВ'Я.....	228
--	-----

Коройд Ю. М.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ СУДІВ.....	232
--	-----

Коцюбко І. В.

СТАНДАРТИ ДОКАЗУВАННЯ ПІД ЧАС СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЇ У ВИГЛЯДІ СТЯГНЕННЯ В ДОХІД ДЕРЖАВИ АКТИВІВ ПІДСАНКЦІЙНИХ ОСІБ.....	236
--	-----

Красножон О. М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРОРА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ТЕХНОЛОГІЙ	242
--	-----

Кривошей О. М.

ВИКОРИСТАННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ДОКАЗУВАННЯ	246
--	-----

Лупійчук Д. В.

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРА В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	249
--	-----

Medviediev Vladyslav

COURT COSTS ALLOCATION AND THE PRINCIPLE OF PROPORTIONALITY: LESSONS FROM UKRAINIAN AND LATVIAN PROCEDURAL MODELS.....	253
--	-----

Мельникова Владислава

ЕТИКА АДВОКАТА В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	258
--	-----